

Taitaja- kilpailun säännöt

Hyväksytty 8.9.2022

Sisällys

1. Kilpailun tarkoitus	3
1.1. Yleistä	3
1.2. Tavoite	3
1.3. Eettiset säännöt ja arvot	4
2. Kilpailujärjestelmä	4
2.1. Taitaja-semifinaali	4
2.2. Taitaja-finaali	5
2.3. Kilpailussa käytettävä kieli	5
3. Ilmoittautuminen	5
3.1. Ilmoittautuminen ja ilmoittautumisaika	5
3.2. Ilmoittautumismaksu	6
4. Kilpailun järjestäminen	6
4.1. Kilpailujärjestäjän vastuut ja oikeudet	6
4.2. Skills Finlandin vastuut ja oikeudet	6
4.3. Kilpailun kesto	7
4.4. Kilpailulajit ja niiden valinta	7
4.5. Lajin tekninen kuvaus	8
4.6. Kilpailutehtävät	10
4.7. Kilpailutoimisto	10
4.8. Vakuutukset	10
5. Kilpailijat ja toimijat	11
5.1. Kilpailijat	11
5.2. Vieras-, maajoukkue-, +1- sekä lukio- ja ammattikorkeakoulukilpailijat	12
5.3. Kilpailujohtaja	13
5.4. Kilpailun jury ja ylituomari	13
5.5. Päätuomari ja tuomaristo	13
5.6. Lajivastaavat	14
5.7. Lajiohjausryhmä	14
5.8. Semifinaalikoordinaattori	15
5.9. Kilpailuhuoltaja	15
5.10. Joukkueenjohtaja	15

6.	Taitaja-semifinaali	15
6.1.	Semifinaalin tarkoitus	16
6.2.	Semifinaalijärjestäjän vastuut ja oikeudet	17
6.3.	Semifinaalin ajankohta	17
6.4.	Semifinaalikelkilpailun kesto	17
6.5.	Semifinaalikelkilpailijoiden määrä.....	18
6.6.	Semifinaalin kilpailutehtävät	18
6.7.	Semifinaalin tulokset, niiden julkistaminen ja palkinnot	19
6.8.	Semifinaalin vastalausemenettely	19
6.9.	Semifinaalin toimijat	20
6.9.1.	Päätuomari.....	20
6.9.2.	Tuomaristo	20
6.9.3.	Semifinaalikoordinaattori	20
6.9.4.	Semifinaalivastaava	21
7.	Taitaja-finaali, kilpailun toteutus.....	21
7.1.	Kilpailun kulku	21
7.2.	Kilpailualueeseen tutustuminen	21
7.3.	Kilpailussa käytettävät materiaalit, koneet ja laitteet	21
7.4.	Lajiaikataulu	22
7.5.	Arviointimenetelmät ja pisteytys	22
7.5.1.	Määrällinen arviointi (mittaaminen).....	22
7.5.2.	Laadullinen arviointi.....	22
7.6.	Kilpailun tulokset ja niiden julkistaminen.....	23
7.6.1.	Kilpailijoiden tulokset	23
7.6.2.	Koulutuksenjärjestäjäkohtaiset tulokset	23
7.6.3.	Palkinnot ja kunniakirjat.....	24
7.6.4.	Taitajien Taitaja	24
7.7.	Vastalausemenettely	25
7.7.1.	Periaate.....	25
7.7.2.	Vastalauseeseen jättöoikeus	25
7.7.3.	Vastalauseeseen jättöaika	25
7.7.4.	Vastalauseeseen käsittely.....	25
8.	Taitaja-kilpailujärjestäjäksi hakeminen.....	25

1. Kilpailun tarkoitus

1.1. Yleistä

Taitaja-kilpailu on kansallinen ammattitaitokilpailu, joka on tarkoitettu ammatillisessa koulutuksessa opiskeleville, kilpailuvuonna 22 vuotta täyttävillä tai sitä nuoremmilla henkilöillä. Joissakin lajeissa voidaan nostaa ikärajaa tapahtumakohtaisesti Skills Finland ry:n (myöhemmin Skills Finland) päätöksellä.

Osa Taitaja-kilpailua ovat TaitajaPLUS-lajit, joihin voivat osallistua erityistä tukea tarvitsevat ammatilliset opiskelijat. TaitajaPLUS-lajien tarkoituksena on edistää kilpailutoiminnan esteettömyyttä ja yhdenvertaisuutta, ammatillista osaamista sekä ammatillisen erityisopetuksen laatua ja arvostusta. TaitajaPLUS-lajit ovat ikärajoittomia.

Taitaja9-kilpailu on peruskoulun 7.–9.-luokkalaisille tarkoitettu kädentaitokilpailu. Taitaja9-kilpailuista määrätään niiden omilla säännöissä.

Ammattitaitokilpailun tarkoituksena on edistää ammatillista huippuosaamista, parantaa ammattiosaamisen ja koulutuksen laatua ja arvostusta sekä kohottaa ammatillisen koulutuksen vetovoimaa. Ammattitaitokilpailut ovat arvokas työelämän ja ammattikoulutuksen yhteistyömuoto, josta hyötyvät kaikki siihen osallistuvat. Elinkeinoelämä, koulutuksen järjestäjät, opetushallinto ja keskeiset työmarkkinajärjestöt ovat mukana kehittämässä ammattitaitokilpailutoimintaa.

Mahdollisuus osallistua Taitaja-kilpailuun motivoi nuoria parempiin oppimissuorituksiin ja -tuloksiin. Ammattitaitokilpailuihin osallistuminen ja niissä menestyminen antaa hyvän kuvan nuoren ammattiosaamisesta.

Kilpailut ja niiden aikana suoritettavat tehtävät tunnustetaan mahdollisimman laajasti osaksi opintoja ja näyttöjä. Vastaavasti kilpailun järjestämiseen osallistuminen otetaan huomioon opintosuorituksina.

1.2. Tavoite

Taitaja-kilpailun tavoitteena on:

- edistää ammatillista huippuosaamista ja sen arvostusta sekä valtakunnallisesti että alueellisesti
- parantaa ammatillisen koulutuksen laatua sekä tarjota mahdollisuuksia rakentaa yksilöllisiä opintopolkuja
- edistää opimistuloksia ja niiden vertailua

- kannustaa osallistujia oman ammattiosaamisensa jatkuvaan kehittämiseen ja yrittäjyyteen
- lisätä ammatillisen koulutuksen tunnettuutta ja vetovoimaa
- toimia ammatillisen koulutuksen näyttämönä ja tukea nuorten ammatin- ja uravalintoja
- edistää ammatillisen koulutuksen ja työelämän välistä yhteistyötä ja luoda uudenlaisia verkostoja ammattiosaamisen kehittämiseksi
- tuoda kilpailuun osallistuvien osaamista yritysten ja muun työelämän tietoisuuteen ja lievittää rekrytointiongelmia
- nostaa esille parhaat ammattiosaajat ja kannustaa kilpailijoita osallistumaan kansainväliseen kilpailutoimintaan
- lisätä vastuullisuuden ja kestävän kehityksen roolia ammatillisessa osaamisessa kilpailu- ja valmennustoiminnan avulla

1.3. Eettiset säännöt ja arvot

Lähtökohtana Taitaja-kilpailussa ovat vapaaehtoisuus ja osallistujan oma halu kilpailemiseen. Kaikille kilpailutoiminnasta kiinnostuneille pyritään takaamaan yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua kilpailuun.

Kilpailu on oppimisen paikka. Haastamme kaikki toimimaan avoimesti, reilusti, viisaasti, osaamisesta iloiten ja taitavasti. Kaikkien kilpailussa mukana olevien tulee sitoutua näiden arvojen edistämiseen.

Tapahtuman järjestelyissä tulee ottaa huomioon erilaisten ryhmien tarpeet siten, että kilpailu on kaikkien kannalta esteetön, mahdollisimman yleisöystävällinen ja helposti seurattava.

2. Kilpailujärjestelmä

Vuosittain järjestettävä Taitaja-kilpailu koostuu lajikohtaisista semifinaaleista ja finaalista. Skills Finland myöntää Taitaja-kilpailun järjestäjäoikeudet hakemusten perusteella.

2.1. Taitaja-semifinaali

Taitaja-semifinaaleissa karsitaan finaaliin yksilölajeissa pääsääntöisesti 8 parasta kilpailijaa, parilajeissa 8 parasta paria ja joukkuelajeissa 8 parasta joukkuetta. Tarkemmat finaaliin pääsevien kilpailijamäärät on selostettu kohdassa 6.1. Semifinaalit järjestetään viimeistään 3 kuukautta ennen Taitaja-finaalia. Semifinaalien ajankohdasta päättää Skills Finland Taitaja-finaalin kilpailujärjestäjän esityksestä.

2.2. Taitaja-finaali

Taitaja-finaali on osa valtakunnallista Taitaja-tapahtumaa. Taitaja-tapahtuma sisältää itse kilpailun lisäksi avajaiset ja päättäjäiset sekä kilpailun tavoitteita tukevia oheistapahtumia. Taitaja-tapahtumassa esitellään eri tavoin ammatillista koulutusta ja koulutustarjontaa sekä tarjotaan mahdollisuudet työvoiman rekrytointiin ja yritysysteistyöhön.

Taitaja-finaalin yksilölajeissa kilpailee pääasiassa 8 kilpailijaa ja pari- tai joukkuekilpailuissa 8 kilpailijaparia tai -joukkuetta. Kilpailijat karsitaan finaaliin semifinaalien kautta. Taitaja-finaalitapahtuma järjestetään huhti–toukokuussa.

2.3. Kilpailussa käytettävä kieli

Kilpailun pääkieli on suomi, toisena kielenä on ruotsi. Yleiskuvaus kilpailulajista ja kilpailutehtävät tulee olla luettavissa molemmilla kielillä. Mikäli lajissa on kilpailija, joka on ilmoitettu ruotsinkieliseksi, myös lajin ohjeet ja tiedotteet toimitetaan ruotsiksi. Mikäli kilpailija tarvitsee kilpailusuoritusten aikana tulkkausta esimerkiksi viittomakielelle, tulee siitä sopia kilpailujohtajan ja lajin päätuomarin kanssa. Lajikohtaisesti voidaan antaa ohjeita myös muilla kielillä.

Kansainvälisille vieraskilpailijoille kilpailutehtävät ja ohjeet käännetään englanniksi.

Kilpailijan käyttämä kieli (suomi tai ruotsi) ilmoitetaan semifinaaliin ilmoittautumisen yhteydessä. TaitajaPLUS-lajeissa on mahdollista käyttää viittomakieltä. Mikäli kilpailija tarvitsee kilpailusuoritusten aikana tulkkaa, tulee siitä sopia semifinaalin tai finaalin päätuomarin kanssa.

Mikäli sääntöjen eri kieliversioissa ilmenee ristiriitoja, ratkaistaan asia alkuperäisen suomenkielisen sääntöversion mukaisesti.

3. Ilmoittautuminen

3.1. Ilmoittautuminen ja ilmoittautumisaika

Koulutuksen järjestäjä ilmoittaa kilpailijan Taitaja-kilpailuun Skills Finlandin verkkosivuilla olevan ilmoittautumisohjeen mukaisesti. Kilpailujärjestäjä julkaisee ilmoittautumisaajan kilpailun verkkosivuilla. Ilmoittautumisaikaa on vähintään kuukausi ja se päättyy viimeistään 2 kuukautta ennen Taitaja-semifinaalin alkua.

Ilmoittautumisen yhteydessä koulutuksen järjestäjä ilmoittaa kullekin kilpailijalle kilpailuhuoltajan sekä koulutuksenjärjestäjäkohtaisen joukkueenjohtajan, joiden kautta kilpailujärjestäjä välittää tiedot kilpailijalle. Kilpailuhuoltaja voi edustaa useampaa kilpailijaa. Kilpailuhuoltajalla ja joukkueenjohtajalla on oikeus toimia tarvittaessa kilpailijan edustajana.

3.2. Ilmoittautumismaksu

Ilmoittava koulutuksen järjestäjä maksaa kustakin kilpailijasta ilmoittautumismaksun, jolla kilpailija on oikeutettu osallistumaan Taitaja-kilpailuun. Ilmoittautumismaksu kattaa osallistumisen semifinaaliin ja finaaliin. Taitaja-kilpailun ilmoittautumismaksu ja maksukäytäntö ilmoitetaan kilpailun verkkosivuilla.

Ilmoittautumismaksulla tuetaan Taitaja-semifinaalien ja Taitaja-finaalin järjestämistä ja kilpailun kehittämistä. Ilmoittautumismaksun suuruuden ja maksukäytännön päättää Skills Finland.

4. Kilpailun järjestäminen

4.1. Kilpailujärjestäjän vastuut ja oikeudet

Taitaja-kilpailusta ja sen järjestelyistä vastaa kilpailujärjestäjäksi valittu koulutuksen järjestäjä siten, kuin näissä säännöissä ja Skills Finlandin ja kilpailujärjestäjän välisessä sopimuksessa sovitaan.

Kilpailujärjestäjä vastaa tapahtuman markkinoinnista. Kilpailun päätiedotusväline on Taitaja-kilpailun verkkosivut [www.taitaja\(kilpailuvuosi\).fi](http://www.taitaja(kilpailuvuosi).fi).

Kilpailujärjestäjä esittää Skills Finlandille hyväksyttäväksi sopimuksen mukaisesti kilpailun aikataulut, kilpailuohjelman, kilpailulajit ja oheistapahtumat sekä opinto-ohjauksen ja rekrytoinnin palvelujen toteutuksen. Kilpailujärjestäjä tuottaa tapahtumasta loppuraportin Skills Finlandin ohjeiden mukaisesti. Esitys tapahtumajärjestelyistä tulee olla Skills Finlandilla 10 kuukautta ennen tapahtuman alkua. Kilpailujärjestäjä vastaa toimijoiden asianmukaisesta kouluttamisesta ja perehdyttämisestä tapahtuman järjestämiseen, Taitaja-kilpailuun, Taitaja-kilpailun sääntöihin sekä arviointiin ja CIS-pistelaskuohjelmaan.

Kilpailujärjestäjä järjestää kilpailupaikan katselmuksen Skills Finlandin määräämille tarkastajille. Katselmuksessa tarkastetaan kilpailujärjestelyt. Kilpailu voi alkaa sen jälkeen, kun Skills Finlandin määräämät tarkastajat ovat hyväksyneet kilpailujärjestelyt.

4.2. Skills Finlandin vastuut ja oikeudet

Skills Finland vastaa Taitaja-kilpailun hallinnoinnista ja kehittämisestä, vahvistaa kilpailun säännöt, huolehtii tietojen siirtymisestä kilpailujärjestäjältä seuraavalle ja valvoo järjestelyjen toteutusta. Skills Finland päättää Taitaja-kilpailun lajilistan kilpailujärjestäjän esityksestä ja hyväksyy kilpailujärjestäjän esityksen perusteella tapahtuman aikataulut, kilpailuohjelman ja oheistapahtumat sekä opinto-ohjauksen ja rekrytoinnin palvelujen toteutuksen.

Skills Finland vastaa Taitaja-kilpailun yleisestä markkinoinnista ja tiedottamisesta sekä vaalii Taitaja-brändiä.

Skills Finland auditoi Taitaja-tapahtuman järjestelyt.

4.3. Kilpailun kesto

Taitaja-finaali on 4 päivää kestävä kilpailutapahtuma, joka alkaa avajaisilla ja loppuu päättäjäisiin. Kilpailupäiviä on 3. Lajikohtaisen kilpailun ei tarvitse kestää 3 päivää. Kussakin lajissa kilpailun kokonaiskesto on 10–16 tuntia lajijärjestelyistä riippuen, kilpailijakohtainen suoritus aika voi olla lyhyempi. TaitajaPLUS-lajeissa kilpailun kesto on 3–12 tuntia lajijärjestelyistä riippuen.

Kilpailijakohtainen suoritus aika on hyvä suunnitella kuitenkin riittäväksi, jotta kilpailijan osaaminen voidaan kokonaisvaltaisesti arvioida. Kilpailijan tai kilpailuparin koko suoritus tehdään kilpailun aikana, joten ennakkotehtäviä, ennakkokarsintoja tai vastaavia ei sallita semifinaaleissa tai finaaleissa.

Lajiaikataulut tulee suunnitella niin, että kilpailijoilla on mahdollisuus kilpailupäivien aikana tutustua kilpailutapahtumaan ja että yleisöllä on koko tapahtuman ajan riittävästi nähtävää tapahtuma-alueella. Samaan lajiperheeseen kuuluvien lajien kesken voidaan kilpailuaikaa jakaa ottaen huomioon kilpailutapahtuman tarkoitus, kilpailun yleisö ja käytännön järjestelyt.

Tarvittaessa Taitaja-finaali voidaan järjestää yhdessä paikassa tapahtuvasta mallista ja yllä kuvailuista määritelmistä poiketen vaihtoehtoisilla toimintatavoilla, kuten virtuaalisesti, hajautetusti tai yhdistelmänä erilaisista toteutustavoista. Järjestelyissä on otettava huomioon Taitaja-kilpailun yleiset tavoitteet ja ne on suunniteltava yhteistyössä kilpailujärjestäjän ja Skills Finlandin kesken. Suunnittelussa on huomioitava erityisesti, että kaikissa tilanteissa ja kaikissa olosuhteissa kilpailu voidaan järjestää turvallisesti.

4.4. Kilpailulajit ja niiden valinta

Taitaja-tapahtuman kilpailulajeissa on seuraavat kategoriat:

- joka vuosi järjestettävät lajit
- alueelliset lajit, joista tapahtumajärjestäjä valitsee vähintään viisi lajia
- joka toinen vuosi järjestettävät lajit
- ikärajoittomat, joka vuosi järjestettävät lajit
- TaitajaPLUS-lajit
- ammattinäytökset
- verkossa toteutettavat, joka vuosi järjestettävät lajit
- tulevaisuuden lajit

Tapahtuman järjestäjä antaa oman ehdotuksensa kaikista kilpailulajeista n. 1,5 vuotta ennen tapahtumaa Skills Finlandin hallitukselle hyväksyttäväksi.

Tapahtumassa voidaan järjestää ammattinäytöksiä. Ammattinäytöksen kilpailijamäärä voi olla pienempi ja se voidaan järjestää myös kutsukilpailuna. Mikäli ammattinäytöksellä ei ole lajiohjausryhmää, kilpailujohtaja vastaa lajin ohjaamisesta. Ammattinäytöksillä ei ole SM-arvoa, eikä niissä jaeta SM-mitaleita. Ammattinäytöksestä ei myöskään saa koulutuksen järjestäjien paremmuutta mittaavia sijoituspisteitä.

TaitajaPLUS-lajien lisäksi erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat voivat osallistua nimettyihin Taitaja-kilpailun lajeihin +1-kilpailijoina. Skills Finland päättää kunkin vuoden +1-lajeista (3–5 kpl) kilpailujärjestäjän esityksestä. TaitajaPLUS- sekä +1-lajeihin voivat osallistua kaikki ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat, joille on tehty erityisen tuen päätös.

Lukio- ja ammattikorkeakouluopiskelijoille voidaan tarjota mahdollisuutta osallistua 3–5 Taitaja-kilpailun lajiin, jotka Skills Finland päättää kilpailujärjestäjän esityksestä. Lukio- ja ammattikorkeakoulukilpailijat kilpailevat SM-kilpailun ulkopuolisina kilpailijoina, mutta samoilla tehtävillä ja säännöillä kuin SM-kilpailijat.

4.5. Lajin tekninen kuvaus

Lajivastaava huolehtii siitä, että lajin tekniseen kuvaukseen täytetään kilpailulajin toteuttamisessa tarvittavat tiedot Taitaja-kilpailun valmistelun aikana. Lajin teknisen kuvauksen tekemisessä voi käyttää tukena edellisissä kilpailuissa käytettyä lajikuvausta ja aikaisempia kilpailutehtäviä.

1. Kilpailulajin tiedot
  - 1.1. Lajinnumero ja nimi
  - 1.2. Kilpailijoiden määrä (yksilö-, pari-, joukkuekilpailu)
  - 1.3. Kilpailijoiden ikäraja
  - 1.4. Ammatilliset perustutkinnot, joihin kilpailulaji liittyy
  - 1.5. Yleiskuvaus kilpailulajista. Apuna voi käyttää tutkinnon perusteissa määriteltyä ammattialan kuvausta (<https://eperusteet.opintopolku.fi>).
  - 1.6. Lajin osaamisvaatimukset, jotka perustuvat tutkinnon perusteisiin ja sisältävät tehtävämoduulien ammattitaitovaatimukset
2. Semifinaalitehtävän kuvaus
  - 2.1. Mahdolliset rajoitukset kilpailijamäärissä
  - 2.2. Kilpailutehtävät:
    - 2.2.1. Yleiskuvaus kilpailutehtävästä ja arvioinnin kokonaisuus
  - 2.3. Lajin aikataulu:
    - 2.3.1. Tehtävämoduulien laajuus ja niihin käytettävissä oleva aika
  - 2.4. Materiaalit ja laitteet:
    - 2.4.1. Kilpailussa käytettävät materiaalit, laitteet, työvaiheet ja lajialue
  - 2.5. Käytännön ohjeita:

- 2.5.1. Mitä kilpailijan on itse tuotava kilpailupaikalle
- 2.6. Tehtävän moduulit ja arviointikriteerit
  - 2.6.1. Arvioinnin toteuttamisen suunnitelma moduuleittain:
    - 2.6.1.1. Aikataulu: moduuliin käytettävä aika ja siitä saatavat pisteet
    - 2.6.1.2. Arviointiperusteet: määrällisen ja laadullisen arvioinnin kohteet ja niistä annettavat pisteet
- 2.7. Mahdollinen esimerkkitehtävä
- 2.8. Miten kestävä kehitys otetaan huomioon lajin semifinaalissa
- 2.9. Miten yrittäjäyys otetaan huomioon lajin semifinaalissa
- 2.10. Miten työturvallisuus otetaan huomioon lajin semifinaalissa

3. Finaalitehtävän kuvaus

- 3.1. Kilpailutehtävät:
  - 3.1.1. Yleiskuvaus kilpailutehtävästä ja arvioinnin kokonaisuus
- 3.2. Lajin aikataulu:
  - 3.2.1. Tehtävämoduulien laajuus ja niihin käytettävissä oleva aika
- 3.3. Materiaalit ja laitteet:
  - 3.3.1. Kilpailussa käytettävät materiaalit, laitteet, työvaiheet ja lajialue
- 3.4. Käytännön ohjeita:
  - 3.4.1. Mitä kilpailijan on itse tuotava kilpailupaikalle
- 3.5. Tehtävän moduulit ja arviointikriteerit
  - 3.5.1. Arvioinnin toteuttamisen suunnitelma moduuleittain:
    - 3.5.1.1. Aikataulu: moduuliin käytettävä aika ja sen pisteet
    - 3.5.1.2. Arviointiperusteet: määrällisen ja laadullisen arvioinnin kohteet ja niistä annettavat pisteet
- 3.6. Mahdollinen esimerkkitehtävä
- 3.7. Miten kestävä kehitys otetaan huomioon lajin finaalissa
- 3.8. Miten yrittäjäyys otetaan huomioon lajin finaalissa
- 3.9. Miten työturvallisuus otetaan huomioon lajin finaalissa

4. Lajin yhteistyökumppanit

Kilpailujärjestäjän tulee ilmoittaa tapahtuman verkkosivuilla lajikuvaus kunkin lajin osalta seuraavan aikataulun mukaisesti:

- kohta 1: viimeistään 1 kuukausi ennen ilmoittautumisajan alkamista
- kohta 2: viimeistään 1 kuukausi ennen semifinaalia
- kohta 3: viimeistään 1,5 kk ennen finaalia
- kohta 4: yhteistyökumppanit täydentyvät valmistelun aikana.

Voimassa olevan lajiohjausryhmän tulee käsitellä lajin teknisen kuvauksen kohta 1 ”Kilpailulajin yleiskuvaus” Taitaja-finaaliviikon kokouksessa tai välittömästi sen jälkeen, ja toimittaa mahdollinen muutosesitys Skills Finlandille hyväksyttäväksi seuraavaa Taitaja-kilpailua varten.

Esimerkkitehtävä voi olla lajin aikaisempi kilpailutehtävä. Varsinainen kilpailutehtävä, joka julkaistaan vasta kilpailupaikalla, ei saa poiketa yli 30 % esimerkkitehtävästä. Mikäli varsinainen kilpailutehtävä poikkeaa yli 30 %, tulee lajiohjausryhmän tehdä siitä esitys Skills Finlandille.

4.6. Kilpailutehtävät

Kilpailutehtävien tulee perustua voimassa olevan ammatillisen perustutkinnon valtakunnallisten tutkinnon perusteiden kiitettävään (K5) tasoon. Myös TaitajaPLUS-lajien kilpailutehtävien tulee perustua ammatillisen perustutkinnon valtakunnallisiin tutkinnon perusteisiin, mutta TaitajaPLUS-lajeissa ei ole K5-tason vaatimusta.

Kilpailutehtävissä tulee huomioida Taitaja-kilpailun yhteiset teemat: yrittäjyys, kestävä kehitys, työhyvinvointi ja työturvallisuus. Kilpailutehtävien tulee olla modulaarisia siten, että tulosten laskeminen on mahdollista kunkin kilpailupäivän päätteeksi.

Kilpailutehtävien tuottamisesta vastaa lajivastaava tai lajiohjausryhmän tehtävään nimeämä henkilö. Kilpailutehtävät on laadittava ja arvioitava niin, että osallistujille voidaan tarvittaessa antaa todistus suoritetusta näytöstä tai osanäytöstä.

Kilpailujärjestäjä kokoaa semifinaalin ja finaalin kilpailutehtävät lajitoimijoilta ja toimittaa ne erillisten ohjeiden mukaisesti Skills Finlandille lisättäväksi Taitaja-tehtäväpankkiin. Tehtäväpankkiin toimitettavien tehtävien esitystavassa tulee huomioida erityisesti niiden käyttökohde. Tehtäväpankin tehtävät antavat uusia ideoita alan ammatillisen opetuksen toteuttamiseen sekä auttavat tulevia kilpailijoita valmistautumaan kilpailuun edellisvuosien tehtäviin perehtymällä ja niitä tekemällä.

Kaikkien kilpailijoiden tulee olla samassa asemassa kilpailutehtäviin liittyvien mahdollisten ennakkotietojen suhteen.

4.7. Kilpailutoimisto

Kilpailutoimisto on kilpailijoiden, tuomareiden, kilpailuhuoltajien ja joukkueenjohtajien palvelutoimisto, ja se sijaitsee keskeisellä paikalla Taitaja-tapahtumapaikalla.

4.8. Vakuutukset

Kilpailuun osallistuvan kilpailijan tarpeellisesta vakuuttamisesta vastaa se koulutuksen järjestäjä, joka on ilmoittanut kilpailijan tai kilpailijaryhmän kilpailuun, mukaan lukien jo valmistuneet opiskelijat.

Taitaja-tapahtuman kilpailujärjestäjä vastaa tapahtumavakuutuksista sekä kilpailussa tarvittavien koneiden ja laitteiden vakuuttamisesta.

5. Kilpailijat ja toimijat

5.1. Kilpailijat

Taitaja-tapahtumassa on kilpailijoita:

1. Taitaja- ja TaitajaPLUS-SM-lajeissa
2. Ammattinäytöksissä
3. Ammattitaitomaajoukkuevalmennettavina
4. +1-lajeissa, lukio- ja ammattikorkeakouluopiskelijoille suunnatuissa lajeissa
5. Kansainvälisinä vieraskilpailijoina
6. Taitaja9-kilpailussa.

Ammattitaidon SM-mitaleista kilpailee kohta 1. Muut ovat SM-kilpailun ulkopuolisia kilpailijoita.

Osanotto Taitaja-kilpailuun on avoin kaikille ammatillisessa koulutuksessa opiskeleville, kilpailuvuonna 22 vuotta täyttävillä tai sitä nuoremmilla. Kilpailijan tulee suorittaa ammatillista tutkintoa kilpailun ilmoittautumisaikana. Kilpailija voi osallistua kilpailuun useamman kerran. Lajin ollessa tapahtumakohtaisesti ikärajan, tulee kilpailijan olla suorittamassa alan perustutkintoa. Ikärajan jatkona arvioidaan tapahtuman jälkeen.

Osanotto TaitajaPLUS-lajeihin on avoin kaikille ammatillisessa koulutuksessa oleville opiskelijoille, joille on oppilaitoksessa tehty erityisen tuen päätös tai vaativan erityisen tuen päätös. Opiskelija voi osallistua kilpailuun useamman kerran. TaitajaPLUS-lajeissa ei ole yläikärajaa. Apuvälineiden ja avustajien käytöstä tulee ilmoittaa ilmoittautumisen yhteydessä.

Mikäli ilmoitettu kilpailija on estynyt tulemaan semifinaaliin, voi hänen tilalleen lähettää toisen kilpailijan. Semifinaalissa hankittu oikeus kilpailla finaaliin on henkilökohtainen. Mikäli finaaliin oikeutettu yksilölajin kilpailija ei voi osallistua finaalkilpailuihin, hänen tilalleen kutsutaan ensimmäinen finaalkilpailusta semifinaalissa karsiutunut kilpailija. Tässä otetaan huomioon kilpailun rakentamisen kokonaisaikataulu ja asia käsitellään yhteistyössä tapahtumajärjestäjän kanssa. Epäselvissä tilanteissa finaalin ylituomari ja tapahtumajärjestäjän edustaja ratkaisevat asian.

Tilanteissa, jossa semifinaali on järjestetty yhdellä paikkakunnalla, arviointi ja olosuhteet ovat olleet identtiset ja sijoituksessa, joka oikeuttaisi nousemista karsiutuneen kilpailijan tilalle finaaliin on useampi kilpailija tasapistein, ratkaistaan finaaliin pääsy kohdassa 6.7 ohjeistetun ensisijaisen ja toissijaisen tehtävän osioiden pisteiden paremmuuden perusteella. Epäselvissä tilanteissa finaalin ylituomari ja tapahtumajärjestäjän edustaja ratkaisevat asian.

Tilanteessa, jossa semifinaali on järjestetty usealla paikkakunnalla ja jatkoon päässeet on ratkaistu kohdan 6.1 ohjeistamalla tavalla kiintiöperustaisesti, jatkoon pääsee se kilpailija, joka on peruuntuneen kilpailijan paikkakunnalla järjestetyssä semifinaalissa karsiutunut ensimmäisenä finaalkilpailusta. Mikäli sijoituksessa, joka oikeuttaisi nousemista karsiutuneen kilpailijan tilalle finaaliin, on kaksi tai useampi tasapistein olevaa kilpailijaa, ratkaistaan finaaliin pääsy kohdassa 6.7 ohjeistetun ensisijaisen ja toissijaisen tehtävän osioiden pisteiden paremmuuden perusteella. Epäselvissä tilanteissa finaalin ylituomari ja tapahtumajärjestäjän edustaja ratkaisevat asian.

Parin tai joukkueen yhden jäsenen voi pakottavista syistä vaihtaa Skills Finlandin Taitaja-päällikön, Taitaja-tapahtumajärjestäjän ja finaalin ylituomarin päätöksellä. Pari- ja tiimilajeissa parin tai tiimin kilpailijoiden tulee olla saman koulutuksen järjestäjän opiskelija.

5.2. Vieras-, maajoukkue-, +1- sekä lukio- ja ammattikorkeakoulukilpailijat

Kilpailujärjestäjän tulee varata Taitaja-järjestäjäsopimuksessa määritelty määrä kansainvälisille vieraskilpailijoille, ammattitaitomaajoukkueen jäsenille, +1-kilpailijoille sekä lukio- ja ammattikorkeakoulukilpailijoille. Skills Finland päättää kunkin Taitaja-kilpailun lajit erikseen kilpailujärjestäjän esityksestä.

Kansainväliset vieraskilpailijat, ammattitaitomaajoukkueen jäsenet, +1- sekä lukio- ja ammattikorkeakoulukilpailijat kilpailevat SM-kilpailun ulkopuolella. He voivat suorittaa nimetyissä lajeissa saman tehtävän kuin SM-kilpailijat, jolloin heidät arvioidaan SM-kilpailijoiden kanssa tasavertaisesti, mutta lopullisiin tuloksiin heitä ei sijoiteta.

Erityistä tukea tarvitsevilla kilpailijoilla on mahdollisuus osallistua TaitajaPLUS-lajien lisäksi +1-kilpailijana 3–5 Taitaja-kilpailun lajiin, jotka Skills Finland päättää kilpailujärjestäjän esityksestä. TaitajaPLUS-lajit sekä Taitaja-kilpailun +1-lajien osanotto ovat avoimet kaikille ammatillisessa koulutuksessa oleville opiskelijoille, joille on tehty erityisen tuen päätös.

Lukio- ja ammattikorkeakoulukilpailijat sekä +1-kilpailijat tulevat mukaan oman lajinsa semifinaaliin. Kunkin lajin semifinaalissa parhaiten menestynyt +1- tai lukio- ja ammattikorkeakoulukilpailija pääsee kyseisen lajin finaalkilpailuun. +1-kilpailijoiden tulee ilmoittaa apuvälineiden ja avustajien käytöstä ilmoittautumisen yhteydessä.

Erityistä tukea tarvitsevat kilpailijat voivat +1-kategorian lisäksi ottaa osaa kaikkiin Taitaja-lajeihin myös normaalin karsintajärjestelmän kautta, ilman +1-kilpailijan statusta. Tällöin apuvälineiden ja avustajien käyttö kilpailusuorituksessa on kielletty, pois lukien henkilökohtaiset apuvälineet. Rajatapauksissa apuvälineiden käytöstä kilpailusuorituksen aikana päättää lajin tuomaristo.

5.3. Kilpailujohtaja

Kilpailujärjestäjä nimeää kilpailujohtajan koko tapahtumalle. Kilpailujohtaja vastaa kilpailun käytännön järjestelyistä ja kilpailun kulusta. Kilpailujohtaja vastaa toiminnastaan kilpailun jurylle ja kilpailujärjestäjälle.

5.4. Kilpailun jury ja ylituomari

Skills Finland nimeää kilpailun ylituomarin ja asettaa kilpailujärjestäjän esityksestä kilpailun juryn. Yksi juryn jäsenistä on TaitajaPLUS-lajien edustaja. Juryn puheenjohtaja on kilpailun ylituomari. Jury käyttää kilpailun ylintä päätösvaltaa ja ratkaisee kilpailujärjestäjälle tehdyt vastalauseet. Kilpailun ylituomari vastaa kilpailun arvioinnin oikeellisuudesta Taitaja-finaalissa. Ylituomari vastaa toiminnastaan Skills Finlandille.

Jury kokoontuu kilpailua edeltävänä päivänä, kilpailupäivinä vastalauseajan päätyttyä ja muutoin tarvittaessa.

5.5. Päätuomari ja tuomaristo

Skills Finland asettaa lajille päätuomarin lajiohjausryhmän esityksestä ensimmäisen lajiohjausryhmäpäivän jälkeen. Lajin päätuomarin tulee olla ohjausryhmän jäsen tai lajin päätuomariksi nimitettävä liitetään ohjausryhmään. Lajin edellisen kilpailun päätuomarin tulee lähtökohtaisesti olla ohjausryhmän jäsen. Kilpailujärjestäjä asettaa kilpailulajille muut tuomarit lajiohjausryhmän esityksestä tapahtumajärjestäjän oman aikataulun mukaan.

Tuomaristo koostuu sekä opettajista että työelämän edustajista. Tuomariston valinnalla tulee varmistaa, että arviointi on asiallista, tasapuolista ja oikeudenmukaista. Tuomareiden tulee olla ammatillisesti kokeneita, päteviä ja alallaan tunnustettuja ammattilaisia. TaitajaPLUS-lajeissa on tuomaristolla oltava lisäksi erityisopetuksen tuntemus. Lajin päätuomarilla tulee olla aikaisempaa kilpailu- ja arviointikokemusta Taitaja-kilpailusta, ja mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisistä kilpailuista. Lajin päätuomari johtaa lajin finaalikilpailua.

Tuomareiden määrä riippuu lajista ja kilpailijamäärästä. On huolehdittava, että arvioijia on riittävä määrä. Osa tuomareista voi olla alan kansainvälisiä toimijoita, esimerkiksi tuomareita kansainvälisistä kilpailuista. Lajin päätuomarin tulee perehdyttää tuomarit Taitaja-kilpailun sääntöihin, periaatteisiin ja erityisesti lajin arviointiin sekä pistelaskujärjestelmään. Kilpailujohtaja varmistaa, että kaikkien lajien tuomareilla on riittävät tiedot tuomaritehtävän suorittamiseksi.

Tuomariston on oltava kilpailupaikalla kilpailun päättymisen jälkeen, kunnes lajin viralliset tulokset on vahvistettu, ellei lajin päätuomari annan lupaa menetellä toisin.

5.6. Lajivastaavat

Kilpailujärjestäjä nimeää kullekin kilpailulajille kaksi lajivastaavaa. Lajivastaavat sopivat keskenään tehtävien vastuualueet siten, että kaikki lajin toteuttamiseen liittyvät asiat tulevat hoidettua. Lajivastaavien tulee olla kilpailuiden aikana paikalla tapahtumassa.

Lajivastaavien tehtävät:

- kutsuvat koolle lajiohjausryhmän ja valmistelevat lajiohjausryhmän kokousten päätettävät asiat
- osallistuvat semifinaalien organisointiin yhdessä semifinaalikoordinaattorin kanssa (katso kohta 6.9.3 Semifinaalikoordinaattori)
- perehdyttävät finaalissa tuomarit yhdessä lajin päätuomarin kanssa
- vastaavat finaalissa lajin teknisestä toteutuksesta, lajin käytännön järjestelyistä ja kilpailutehtävien sekä arvioinnin tuottamisesta
- vastaavat finaalissa lajin aikaisesta toiminnasta yhdessä päätuomarin kanssa.

5.7. Lajiohjausryhmä

Lajiohjausryhmän tehtävänä on pitää huolta oman lajinsa kehittämisestä ja työelämävastaavuudesta.

Lajiohjausryhmä toimii Taitaja-järjestäjän ja Skills Finlandin määrittelemien toimivaltuuksien puitteissa, joita tarkennetaan tapahtumakohtaisissa toimintaohjeissa. Lajiohjausryhmä tekee esitykset lajikuvauksista, tehtäväkuvauksista, semifinaalien ja finaalien toteutuksesta sekä hyväksyy lajivastaavan esitykset kilpailujärjestelyistä. Lajivastaava toimii ohjausryhmän puheenjohtajana ja vastaa sen toiminnasta tapatumajärjestäjän johdolle. Lajiohjausryhmän päätökset hyväksyy kilpailujohtaja, ellei toimintaohjeissa ole toisin määrätty.

Lajiohjausryhmän suositeltava kokoonpano:

- lajivastaava
- edellisen Taitaja-kilpailun kyseessä olevan lajin lajivastaava
- seuraavan Taitaja-kilpailun kyseessä olevan lajin lajivastaava
- lajin päätuomari
- edellisen Taitaja-kilpailun kyseessä olevan lajin päätuomari
- lajin kansainvälisen kilpailuvalmennuksen lajipäällikkö
- lajin ekspertti kansainvälisissä kilpailuissa
- työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajia
- yritys edustajia
- Opetushallituksen edustaja.

Jokainen yllä mainittu toimija on kutsuttava lajiohjausryhmän jäseneksi, mikäli kyseinen toimija on nimetty. Lajiohjausryhmät kokoontuvat ennen finaalia vähintään kerran kaikkien lajien yhteiseen

tapaamiseen. Muut tarvittavat kokoukset voidaan hoitaa lajikohtaisesti. Viimeinen tapaaminen tapahtuu kuitenkin aina Taitaja-tapahtuman finaaliviikon aikana.

5.8. Semifinaalikoordinaattori

Semifinaalikoordinaattori vastaa semifinaalien organisoinnista ja tiedottamisesta yhdessä lajivastaavan kanssa. Lajin semifinaalikoordinaattori toimii tiiviissä yhteistyössä eri paikkakunnilla olevien semifinaalijärjestäjien kanssa. Lajin semifinaalikoordinaattori koostaa ja raportoi kaikkien paikkakuntien semifinaalitulokset kilpailuhuoltajille, Taitaja-järjestäjälle ja Skills Finlandille. Suositus on, että seuraavan vuoden lajivastaava toimii semifinaalikoordinaattorina.

5.9. Kilpailuhuoltaja

Kilpailijan kilpailuhuoltajaksi nimetty henkilö toimii kilpailijan huoltajana kilpailun aikana ja hänellä on oikeus toimia tarvittaessa kilpailijan edustajana. Yhden kilpailuhuoltajan vastuulla voi olla useampia kilpailijoita.

Kilpailuhuoltajalla on vapaa pääsy kilpailualueelle ja hänellä on oikeus käyttää samoja tiloja kuin kilpailijat. Kilpailuhuoltaja ei kuitenkaan saa tulla lajialueelle kilpailun, kilpailutaukojen eikä arvioinnin aikana, ellei hän toimi tuomarina. Avoimuuden ja luottamuksen säilyttämiseksi lajiohjausryhmässä on sovittava kilpailuhuoltajan rooli lajiohjausryhmätyöskentelyssä.

5.10. Joukkueenjohtaja

Ilmoittautumisen yhteydessä koulutuksen järjestäjä nimeää joukkueenjohtajan. Joukkueenjohtaja toimii yhteyshenkilönä Taitaja-organisaation ja kilpailijoiden sekä kilpailuhuoltajien välillä.

Joukkueenjohtajalla on oikeus toimia tarvittaessa kilpailijan edustajana. Koulutuksen järjestäjä voi ilmoittaa yhden tai useamman joukkueenjohtajan. Skills Finland järjestää joukkueenjohtajille tapaamisen Taitaja-kilpailussa ennen kilpailun alkamista ja jokaisena kilpailupäivänä.

Joukkueenjohtaja vastaa koulutuksen järjestäjän finaalkilpailijoiden majoitusten varaamisesta kilpailujärjestäjän ohjeistuksen mukaisesti. Joukkueenjohtaja voi lajin päätuomarin luvalla tulla lajialueelle ja hänellä on oikeus käyttää samoja tiloja kuin kilpailijat.

6. Taitaja-semifinaali

Semifinaalissa sovelletaan Taitaja-finaalin sääntöjä, mikäli näissä säännöissä ei ole muuta mainintaa.

6.1. Semifinaalin tarkoitus

Semifinaali on Taitaja-kilpailun karsintakilpailu. Semifinaalikonaisuudesta vastaa se kilpailujärjestäjä, jonka järjestämistä vastuulla oleviin finaalikilpailuihin kyseisissä semifinaaleissa karsitaan. Pyrkimys on, että seuraavan vuoden Taitaja-järjestäjä toteuttaa mahdollisimman paljon eri lajeja.

Semifinaalitapahtuman tavoitteena on tehdä ammatillista koulutusta tunnetuksi. Semifinaalitapahtuman yhteyteen on suositeltavaa järjestää erilaisia kilpailun tavoitteita tukevia tapahtumia yleisölle, kilpailuhuoltajille ja medialle.

Semifinaaleissa karsitaan Taitaja-kilpailuun ilmoittautuneista yksilölajeissa pääsääntöisesti 8 parasta kilpailijaa, parilajeissa 8 parasta paria ja joukkuelajeissa 8 parasta joukkuetta Taitaja-finaaliin.

Virallisten lajien finaalikilpailijoiden lukumäärä määräytyy semifinaalikilpailuun ilmoittautuneiden perusteella alla olevalla tavalla:

Jos semifinaaleihin ilmoittautuneita on

- 25= $\leq$ kilpailijaa/paria/joukkuetta, finaaliin pääsee 8 kilpailijaa/paria/joukkuetta
- 20–24 kilpailijaa/paria/joukkuetta, finaaliin pääsee 7 kilpailijaa/paria/joukkuetta
- 15–19 kilpailijaa/paria/joukkuetta, finaaliin pääsee 6 kilpailijaa/paria/joukkuetta
- 10–14 kilpailijaa/paria/joukkuetta, finaaliin pääsee 5 kilpailijaa/paria/joukkuetta
- 0–9 kilpailijaa/paria/joukkuetta, laji toteutetaan ammattinäytöksenä.

Semifinaaleissa nimettyjen +1- sekä lukio- ja ammattikorkeakoulukilpailijoille suunnattujen lajien parhaiten menestynyt kilpailija pääsee lajinsa finaaliin. Mikäli lajin eri paikkakunnilla järjestettävät semifinaalit eivät ole vertailukelpoisia keskenään, vaan finaaliin pääsy ratkaistaan paikkakunta-kohtaisten kiintiöiden kautta, tulee +1- sekä lukio- ja ammattikorkeakoulukilpailijoille järjestää erillinen semifinaali.

Semifinaalikilpailun järjestämisestä päättää Taitaja-finaalin kilpailujärjestäjä lajiohjausryhmän esityksestä. Semifinaalit tulee jakaa alueellisesti niin, että kilpailijoilla on matkojen ja ajankohdan suhteen yhtäläiset mahdollisuudet osallistua semifinaaleihin.

Mikäli semifinaali järjestetään usealla paikkakunnalla, tulee jokaiselle semifinaalipaikkakunnalle määritellä lajiohjausryhmässä etukäteen kiintiöt, kuinka monta kilpailijaa kultakin paikkakunnalta pääsee jatsoon. Kiintiöt tulee määritellä semifinaaliin ilmoittautuneiden määrän perusteella siten, että paikkakunnalta finaaliin pääsevien kilpailijoiden määrä on suhteutettu kunkin semifinaalipaikkakunnan semifinalistien määrään. Esimerkiksi, jos finalistien määrä lajissa on 8 ja semifinaaleihin on ilmoittautunut paikkakunnalle A 20 kilpailijaa ja paikkakunnalle B 60 kilpailijaa, pääsee paikkakunnalta A 2 kilpailijaa ja paikkakunnalta B 6 kilpailijaa finaaliin.

Mikäli semifinaali on järjestetty monella paikkakunnalla ja semifinaalissa tehdään työ, joka arvioidaan jälkepäin samojen tuomareiden toimesta, ei paikkakuntakohtaisia kiintiöitä tarvita. Lopullinen paikkajako määräytyy toteutuneen osallistujamäärän perusteella.

6.2. Semifinaalijärjestäjän vastuut ja oikeudet

Semifinaalijärjestäjä vastaa karsintakilpailun järjestämisestä lajiohjausryhmän, lajivastaavan ja semifinaalikoordinaattorin ohjeiden mukaisesti.

Semifinaalijärjestäjän tulee käyttää markkinoinnissaan "Taitaja-semifinaalijärjestäjä" -nimikettä ja Taitaja-logoa.

Semifinaalijärjestäjä vastaa semifinaaliin liittyvistä tapahtumavakuutuksista sekä kilpailussa tarvittavien koneiden ja laitteiden vakuuttamisesta.

Kilpailuun osallistuvan kilpailijan tarpeellisesta vakuuttamisesta vastaa se koulutuksen järjestäjä, joka on ilmoittanut kilpailijan tai kilpailijaryhmän kilpailuun.

6.3. Semifinaalin ajankohta

Semifinaali järjestetään viimeistään 3 kuukautta ennen Taitaja-finaalia. Ajankohdan tulee olla selvillä viimeistään 2 kuukautta ennen semifinaalia.

Semifinaalien ajankohdasta päättää Skills Finland Taitaja-finaalitapahtuman kilpailujärjestäjän esityksestä.

6.4. Semifinaalikelin kesto

Semifinaalit ovat yksipäiväisiä ja kilpailutehtävien laskennallinen suoritus aika on 4–6 tuntia. TaitajaPLUS-lajeissa laskennallinen suoritus aika on 2–6 tuntia. Semifinaalipäivä ei saa alkaa ennen klo 9, ja sen tulee päättyä klo 16 mennessä. Näin huomioidaan myös ulkopaikkakunnilta saapuvat kilpailijat.

Laskennalliseen suoritus aikaan ei lasketa perehdyttämiseen eikä tehtävien antamiseen käytettävää aikaa. Tästä poikkeamiseen tarvitaan perustellut syyt, jotka kilpailun ylituomari hyväksyy yhdessä Taitaja-päällikön kanssa.

Mikäli semifinaalit järjestetään useana päivänä peräkkäin eri kilpailijaryhmille, tulee järjestävän oppilaitoksen kilpailijoiden osallistua semifinaaliin ensimmäisenä kilpailupäivänä.

Tarvittaessa Taitaja-semifinaali voidaan järjestää yhdessä paikassa tapahtuvasta mallista ja yllä kuvailluista määritelmistä poiketen vaihtoehtoisilla toimintatavoilla, kuten virtuaalisesti, hajautetusti tai yhdistelmänä erilaisista toteutustavoista. Järjestelyissä on otettava huomioon Taitaja-kilpailun yleiset tavoitteet ja ne on suunniteltava yhteistyössä kilpailujärjestäjän ja Skills Finlandin kesken. Suunnittelussa on huomioitava erityisesti, että kaikissa tilanteissa ja kaikissa olosuhteissa kilpailu voidaan järjestää turvallisesti. Hajautetusta toteutusmallista annetaan erilliset sovellusohjeet.

6.5. Semifinaalikelpailijoiden määrä

Kilpailijamäärä semifinaalissa on vapaa. Tavoitteena on taata osallistumismahdollisuus kaikille halukkaille. Mikäli kiintiötä tarvitaan, valtakunnallinen lajiohjausryhmä voi esittää kilpailijoiden määrää rajattavaksi perustellusta syystä.

Mikäli osallistumismäärä perustellusta syystä päätetään rajata, voidaan tiukimmillaan kiintiöksi määritellä 2 kilpailijaa, paria tai joukkuetta / oppilaitoksen toimipiste sellaisissa lajeissa, joissa on ollut enemmän kuin 60 semifinaalikelpailijaa edellisenä vuonna. Oppilaitoksen toimipisteellä tarkoitetaan toimipistettä, jossa annetaan kyseisen alan koulutusta. Mikäli saman koulutuksen järjestäjän samaa koulutusta antavilla toimipisteillä on eri postiosoite, katsotaan ne eri toimipisteiksi.

Mikäli kilpailijamäärää rajoitetaan edellä kuvatulla tavalla, tulee se hyväksyttävä Skills Finlandilla ja julkaista tieto lajikuvauksen yhteydessä ennen ilmoittautumisen alkamista.

Oppilaitoskohtaiset karsinnat voidaan järjestää oppilaitokselle parhaiten sopivana ajankohtana.

6.6. Semifinaalin kilpailutehtävät

Lajiohjausryhmä vastaa semifinaalitehtävien tuottamisesta yhdessä semifinaalikoordinaattorin ja semifinaalijärjestäjien kanssa. Semifinaalitehtävien suunnittelussa on otettava huomioon erilainen laitekanta ja vaihtelevat tekniset valmiudet eri semifinaalipaikkakunnilla. Kilpailutehtävät eivät saa olla liian vaativia, eivätkä laite-, ohjelmisto- ja välinevaatimukset liian suuria, jotta semifinaalit pystytään toteuttamaan menestyksellisesti. Samoin tehtävien laajuuden ja aikataulujen on oltava tasapainossa tavoitteiden kanssa, eivätkä ne saa aiheuttaa kohtuutonta työkuormaa.

Semifinaalitehtävien tulee olla linjassa kilpailun verkkosivuilla julkaistavan finaalitehtävän kanssa. Mikäli lajissa järjestetään useampia semifinaaleja eri paikkakunnilla, tulee tehtävien olla vaativuudeltaan verrattavissa toisiinsa, mutta tehtävien ei tarvitse olla ehdottomasti samoja. Semifinaalin kilpailutehtävä, sen arviointi ja tehtävän laajuus tulee tarkistuttaa ennen semifinaalia lajiohjausryhmällä.

Kilpailujärjestäjä kokoaa semifinaalitehtävät lajitoimijoilta ja toimittaa ne erillisten ohjeiden mukaisesti Skills Finlandille lisättäväksi Taitaja-tehtäväpankkiin. Tehtäväpankkiin toimitettavien

tehtävien esitystavassa tulee huomioida erityisesti niiden käyttökohde. Tehtäväpankin tehtävät antavat uusia ideoita alan ammatillisen opetuksen toteuttamiseen sekä auttavat tulevia kilpailijoita valmistautumaan kilpailuun edellisvuosien tehtäviin perehtymällä ja niitä tekemällä.

Semifinaalitehtävien arvioinnin rakenteen tulee perustua CIS-pistelaskuohjelmaan, ja sen tulee täyttää kohdassa 7.5. ”Arviointimenetelmät ja pisteytys” esitetyt finaalin arvioinnille annetut kriteerit.

6.7. Semifinaalin tulokset, niiden julkistaminen ja palkinnot

Semifinaalin päätuomari ilmoittaa semifinaalin epäviralliset tulokset mukana olleille kilpailuhuoltajille sekä lajinsa semifinaalikoordinaattorille. Tuloksilla tarkoitetaan CIS-järjestelmästä saatavia tuloskoosteita, joissa ovat näkyvissä kaikki semifinaalikelpailuun osallistuneet kilpailijat (CIS-lomake: Marking Forms with Completed Marks). Semifinaalikoordinaattori tarkastaa kilpailun tulokset ja varmistaa niiden oikeellisuuden. Tarkastetut, viralliset tulokset toimitetaan kilpailuhuoltajille, Taitaja-tapahtumajärjestäjälle ja Skills Finlandille. Arviointi ja arviointiperusteet tulee olla julkaistavissa yksittäisen arviointikohteen tarkkuudella ja ne tulee toimittaa semifinaalikelpailijan kilpailuhuoltajalle.

Finaalikelpailijoiden nimet julkaistaan Taitaja-kilpailun verkkosivuilla viimeistään 1,5 kuukautta ennen finaalia. Finalisteille tiedotetaan järjestelyistä ilmoittautumisen yhteydessä nimetyn kilpailuhuoltajan kautta.

Lajiohjausryhmän tulee määrittellä semifinaalitehtävästä etukäteen ensisijainen, toissijainen ja kolmos sijainen tehtäväosio tai noin 10 pisteen arviointikohdekokonaisuus, jonka pisteiden paremmuuden perusteella finaali paikka ratkaistaan, mikäli semifinaaleissa päättyy viimeiselle finaalisijalle useampi kilpailija. Lajiohjausryhmän päätöksellä määrittely voi tehdä semifinaalin tuomaristo. Mikäli edellä mainittujen osioiden perusteella ei voida ratkaista kilpailijoiden paremmuutta finaali paikka arvotaan. Arvonnalla suorittaa Skills Finland.

Semifinaalissa voidaan jakaa raha- tai tavarapalkintoja.

6.8. Semifinaalin vastalausemenettely

Vastalauseeseen voi tehdä kilpailutehtävän arvioinnista tai kilpailujärjestelyistä silloin, kun se vaikuttaa tuloksiin. Ohjeet vastalauseeseen jättämiseen saa semifinaalin päätuomarilta. Kilpailija ja hänen edustajansa (kilpailuhuoltaja tai joukkueenjohtaja) voi yhdessä tehdä vastalauseeseen. Vastalauseeseen tulee olla sekä kilpailijan että hänen edustajansa allekirjoittama.

Vastalauseeseen voi tehdä välittömästi virheen havaitsemisen jälkeen ja se tulee jättää semifinaalien päätuomarille viimeistään 1 vuorokausi arvioinnin julkistamisen jälkeen.

Semifinaalin päätuomari vastaa lajin vastalauseen käsittelystä. Semifinaalin päätuomari toimittaa vastalauseen sekä oman vastauksensa Skills Finlandille tiedoksi. Päätuomarin tulee antaa vastaus 2 vuorokauden sisällä vastalauseen saamisesta.

Mikäli ratkaisu ei tyydytä vastalauseen tekijöitä, siirretään vastalauseen käsittely finaalin ylituomarille, tapahtumajärjestäjälle ja Skills Finlandille.

6.9. Semifinaalin toimijat

6.9.1. Päätuomari

Kullakin järjestettävällä semifinaalilla tulee olla päätuomari, joka vastaa semifinaalin rehdistä ja oikeudenmukaisesta arvioinnista sekä lopputuloksen vahvistamisesta. Lajiohjausryhmä valitsee semifinaalin päätuomarin semifinaalijärjestäjän esityksestä.

Semifinaalin päätuomarilla tulee olla aikaisempaa arviointikokemusta tai järjestämiskokemusta ammattitaitokilpailuista. Poikkeuksena ovat uudet ammattinäytökset.

6.9.2. Tuomaristo

Semifinaalijärjestäjä valitsee karsintakilpailun tuomariston. Tuomariston valinnalla tulee varmistaa, että arviointi on asiallista, tasapuolista ja oikeudenmukaista. Tuomareiden tulee olla ammatillisesti kokeneita, päteviä ja alallaan tunnustettuja ammattilaisia.

Tuomareina voivat toimia kilpailuhuoltajat tai muut kilpailuun osallistuvien oppilaitosten edustajat, mikäli he täyttävät tuomareille asetettavat vaatimukset.

Semifinaalikelpailun tuomari ei saa arvioida oman taustayhteisönsä lähettämää kilpailijaa laadullisessa arvioinnissa. Määrälliseen arviontiin hän saa osallistua.

6.9.3. Semifinaalikoordinaattori

Lajin semifinaalikoordinaattorin valitsee lajiohjausryhmä lajivastaavan esityksestä ja valinnassa olisi suotavaa suositella seuraavan vuoden laji- tai varavastaavaa. Semifinaalikoordinaattori vastaa semifinaalijärjestelyistä ja yhteydenpidosta semifinaalijärjestäjiin. Semifinaalikoordinaattori auttaa ja opastaa semifinaalijärjestäjää niin, että lajiohjausryhmän päätökset toteutuvat semifinaaleissa. Lajien semifinaalikoordinaattorit toimivat yhteistyössä Taitaja-toimiston ja Skills Finlandin kanssa.

6.9.4. Semifinaalivastaava

Semifinaalien käytännön järjestelyistä vastaa paikkakunnalla toimiva semifinaalivastaava, joka suunnittelee järjestelyt semifinaalikoordinaattorin kanssa.

7. Taitaja-finaali, kilpailun toteutus

7.1. Kilpailun kulku

Kilpailija ilmoittautuu yhdessä nimetyn kilpailuhuoltajansa kanssa Taitaja-finaaliin ensimmäistä kilpailupäivää edeltävänä päivänä kilpailupaikalla. Kilpailija sitoutuu allekirjoituksellaan noudattamaan kilpailun sääntöjä ja kilpailujärjestäjän ohjeita.

Kilpailijalle annetaan ohjeistus kilpailun kulusta, noudatettavista työturvallisuusohjeista ja työturvallisuusmääräyksistä sekä lajikohtaisista ohjeista ja arvioinnista. Ohjeistus annetaan lajikohtaisesti lajialueella ennen kilpailun aloittamista. Kilpailija aloittaa työskentelynsä lajialueella lajikohtaisten ohjeiden mukaan. Kilpailutehtävä ja selventävä aineisto annetaan kilpailupaikalla kilpailun alkaessa. Lajikohtaiset turvallisuusmääräykset on erityisesti huomioitava ja turvallisuuskoulutukset on henkilökohtaisesti allekirjoitettava.

Kilpailijan tulee toimia itsenäisesti kilpailutehtävää suorittaessaan. Teknisten apuvälineiden, kuten matkapuhelinten, käyttäminen kilpailutehtävien ratkaisemiseen kilpailusuorituksen aikana on kiellettyä, ellei sitä ole erikseen sallittu tehtävänannossa. Niin ikään ulkopuolinen neuvominen tai avustaminen kilpailutehtävän aikana on kiellettyä ja voi johtaa pistemenetykseen tai kilpailijan kilpailusta sulkemiseen. Kilpailija voi pyytää apua ongelmatilanteissa tuomariston antamien ohjeiden mukaisesti.

7.2. Kilpailualueeseen tutustuminen

Kilpailijoille varataan ohjelmassa riittävä aika lajialueeseen, koneisiin, laitteisiin ja materiaaleihin tutustumiseen. Tutustumisen aluksi arvotaan kilpailupaikat. Kilpailujärjestäjä tiedottaa kilpailualueeseen tutustumisesta kilpailijatiedotteessa.

7.3. Kilpailussa käytettävät materiaalit, koneet ja laitteet

Kilpailussa käytettävien koneiden, laitteiden ja materiaalien tulee olla yleisesti kaupan olevia tai muutoin yleisesti koulutuksessa käytettäviä tuotteita. Niistä tulee olla luettelo Taitaja-järjestäjän verkkosivuilla.

Kilpailija on vastuussa käytössään olevista työkaluista, laitteista ja apuvälineistä sekä materiaaleista.

7.4. Lajiaikataulu

Lajivastaava vastaa yhdessä päätuomarin kanssa lajikohtaisista aikatauluista noudattaen kilpailujärjestäjän kokonaisaikataulua. Päivittäisen työkuorman tulee olla tasainen ja kilpailualueella tulee olla toimintaa virallisen kilpailuajan päättymiseen asti.

7.5. Arviointimenetelmät ja pisteytys

Kilpailussa käytetään CIS-pistelaskuohjelmaa. Tuomaristo ratkaisee kilpailijoiden paremmuusjärjestyksen määrittämällä pisteet jokaiselle kilpailijalle kaikista kilpailun osa-alueista. Kilpailijan saamat eri osa-alueiden pisteet tallennetaan CIS-pistelaskuohjelmaan. Eniten pisteitä saanut kilpailija voittaa kilpailun. Muut sijoitukset ratkeavat saatujen pisteiden alenevassa järjestyksessä.

Kilpailun pisteskaala on 0–100 pistettä. Yksittäisissä kohteissa hyväksytään maksimipisteinä ainoastaan kokonaispisteet ja puolikkaat pisteet, ei pisteen kymmenes- tai sadasosia. Pisteiden kymmenesosia voi lopullisiin tuloksiin tulla ainoastaan laadullisen arvioinnin kautta, mutta siinäkin yksittäisten kohteiden maksimipisteen tulee myös noudattaa edellä mainittua periaatetta. Jaettu sija tulee vain siinä tapauksessa, että kilpailijoilla on absoluuttisesti sama pistemäärä.

Arviointimenetelmien perusteet ja periaatteet tulee käsitellä ennen määrällistä ja laadullista arviointia. Arviointimenetelmät ovat määrällinen ja laadullinen arviointi, ja kumpaakin arviointimenetelmää tulee käyttää.

7.5.1. Määrällinen arviointi (mittaaminen)

Määrällinen arviointikohde on selvästi mitattava tai todennettava. Tällainen on esimerkiksi havainto siitä, onko jokin asia tehty vai ei, tai onko määritelty kappale sovitun kokoinen vai ei. Määrällisessä arvioinnissa määritellään etukäteen arviointikohteittain maksimipisteet, joista saa lopulliset pisteet sovittujen arviointikriteerien mukaan. Määrällisessä arvioinnissa on huomioitava, ettei yksittäisen kohteen (kyllä/ei) painoarvo kasva liian suureksi arvioinnin kokonaisuudessa. Määrällisen arvioinnin on oltava sopivassa tasapainossa laadullisen arvioinnin kanssa.

7.5.2. Laadullinen arviointi

Laadullinen arviointi perustuu aina ennalta selkeästi määriteltyihin kriteereihin siitä, mikä on toivottu lopputulos ja miten lopputulos saavutettiin. Laadullisessa arvioinnissa tulee olla kolme (3)

tuomaria arvioimassa kutakin kohdetta. Tuomarit julkaisevat toisilleen yhtäaikaaisesti arvionsa (0, 1, 2 tai 3) kohteesta, eivätkä annetut arviot saa poiketa toisistaan enempää kuin yhden (1). Mikäli arviot poikkeavat toisistaan enemmän, tuomarien tulee neuvotella siitä, kuka nostaa tai laskee omaa arviotaan niin, että hajonta pysyy sallitun poikkeaman sisällä. Mahdollisia jääviystilanteita varten on etukäteen määriteltävä vaihtotuomarit.

Finaalikiilpailun tuomari ei saa arvioida oman taustayhteisönsä lähettämää kilpailijaa laadullisessa arvioinnissa, mutta määrälliseen arviointiin hän saa osallistua. Taustayhteisöllä tarkoitetaan oppilaitosta tai yritystä, jossa kilpailija on opiskelijana, valmennettavana tai työsuhteessa.

Finaalin kilpailutehtävä, sen pisteytyksen perusteet ja tehtävän laajuus tulee tarkistuttaa ennen finaalia Skills Finlandin nimeämällä lajin päätuomarilla. Pisteytyksen perusteet tulee olla julkaistavissa yksittäisen kohteen tarkkuudella.

Taitaja-kilpailun yhteiset teemat (yrittäjyys, kestävä kehitys, työhyvinvointi ja työturvallisuus) tulee olla selkeästi eriteltyinä ja perusteltuina tehtävien ja arvioinnin kokonaisuudessa, ja ne tulee pystyä esittelemään kilpailijoille, auditoijille, yleisölle ja muille Taitaja-tapahtumaan osallistuville.

7.6. Kilpailun tulokset ja niiden julkistaminen

7.6.1. Kilpailijoiden tulokset

Kunkin kilpailijan päivä-, tehtävä- tai moduulikohtaiset tulokset näytetään omalle kilpailuhuoltajalle ja kilpailijalle lajiaikataulun mukaan. Tuloksilla tarkoitetaan CIS-järjestelmästä saatavaa tuloskoostetta, joissa on näkyvissä vain huoltajan oma kilpailija (CIS-lomake: Marking Forms with Completed Marks). Koko kilpailun tulokset julkaistaan kilpailun verkkosivuilla palkintojenjaon jälkeen. Lopullisia tuloksia ei saa julkistaa missään lajissa ennen virallista palkintojenjakoa. Tuloslueelossa julkaistaan paremmuusjärjestyksessä kilpailijan, kilpailijaparin tai joukkueen sijoitus ja saavutettu pistemäärä.

7.6.2. Koulutuksenjärjestäjäkohtaiset tulokset

Koulutuksen järjestäjien välisessä vertailussa sijoitukset pisteytetään seuraavasti:

- 4 pistettä, 1. sija
- 3 pistettä, 2. sija
- 2 pistettä, 3. sija
- 1 piste, diplomitason suoritus (lopputulos vähintään 700 pistettä).

Pisteytyksessä otetaan huomioon ainoastaan viralliset kilpailulajit. Tulokset julkistetaan Skills Finlandin päättämällä tavalla.

7.6.3. Palkinnot ja kunniakirjat

Kilpailussa jaetaan kulta-, hopea- ja pronssimitalit sekä rahapalkinnot.

Mahdolliset kaikkien saamat tavarapalkinnot jaetaan lajialueella ja mitalit loppujuhlassa 0–100-skaalan mukaan. Finaalin jälkeen 0–100-skalan pisteet muutetaan CIS-pistelaskuohjelman mukaisesti 700-skaalalle, minkä perusteella kilpailujärjestäjä jakaa diplomikunniakirjat kaikille lopputuloksissa vähintään 700 pistettä saavuttaneille.

Skills Finland päättää rahapalkintojen suuruudesta kilpailujärjestäjän esityksestä.

Kansainvälisille vieraskilpailijoille, +1-kilpailijoille tai lukio- ja ammattikorkeakoulukilpailijoille ei jaeta mitaleja. Heidät huomioidaan muulla, kilpailujärjestäjän ja Skills Finlandin sopimalla tavalla.

Lisäksi lajikohtaisesti voidaan jakaa muita raha- ja tavarapalkintoja. Rahapalkinnot sekä mahdolliset tavarapalkinnot jaetaan kilpailun jälkeen, vastalauseajan päätyttyä ja mahdollisten vastalauseiden käsittelyn jälkeen lajialueella. Mitalit jaetaan tapahtuman päättäjäisissä.

Kaikki kilpailijat saavat Skills Finlandin myöntämät kunniakirjat osallistumisestaan.

7.6.4. Taitajien Taitaja

Kilpailussa valitaan Taitajien Taitaja. Taitajien Taitaja on oman lajinsa paras kilpailija. Hän on ylpeä omasta osaamisestaan ja omasta ammatistaan sekä ammatillisesta koulutuksesta. Hän on luonteeltaan positiivinen ja ulospäin suuntautunut, hyvä oman lajinsa sekä ammatillisen koulutuksen edustaja. Taitajien Taitaja on halukas ja kyvykäs toimimaan oman ammattialansa ja koko ammatillisen koulutuksen edustajana.

Taitajien Taitaja voi olla yksilö-, pari- tai joukkuelajin kilpailija.

Kilpailun jury valitsee Taitajien Taitajan. Taitajien Taitaja julkistetaan ja palkitaan päättäjäisstilaisuudessa.

Skills Finland tekee Taitajien Taitajan kanssa erillisen sopimuksen. Sopimuksella Taitajien Taitaja sitoutuu edustamaan Skills Finlandia, ammatillista koulutusta ja omaa ammattialaansa. Taitajien Taitajan oikeudet ja velvollisuudet määritellään Skills Finlandin ja Taitajien Taitajan välisessä sopimuksessa.

7.7. Vastalausemenettely

7.7.1. Periaate

Vastalauseen voi tehdä kilpailutehtävän arvioinnista tai kilpailujärjestelyistä silloin, kun se vaikuttaa tuloksiin. Ohjeet vastalauseen tekemiseksi saa kilpailutoimistosta tai kilpailualueelta.

7.7.2. Vastalauseen jättöoikeus

Kilpailija ja hänen edustajansa (kilpailuhuoltaja tai joukkueenjohtaja) voivat yhdessä tehdä vastalauseen. Vastalauseen tulee olla sekä kilpailijan että hänen edustajansa allekirjoittama.

7.7.3. Vastalauseen jättöaika

Vastalause tulee tehdä päiväkohtaisesti. Ensimmäisen ja toisen kilpailupäivän vastalauseet on jätettävä kyseisen kilpailupäivän seuraavaan päivään klo 12.00 mennessä. Muussa tapauksessa vastalauseaika siirtyy vuorokaudella. Vastalauseen saa ja on toivottavaa jättää heti kun mahdollista.

Kolmannen kilpailupäivän arviointiin liittyvä vastalause on jätettävä puoli tuntia arvioinnin julkistamisen jälkeen.

7.7.4. Vastalauseen käsittely

Vastalause toimitetaan lajin päätuomarille, joka kirjaa vastalauseen saapumisajan ja toimittaa välittömästi kopion vastalauseesta kilpailutoimistoon.

Lajin päätuomari vastaa vastalauseen käsittelystä. Jos vastalause koskee viimeisen päivän arviointia tai kilpailujärjestelyjä, tulee vastalause käsitellä välittömästi sen saavuttua päätuomarille. Mikäli tuomariston ratkaisu ei tyydytä vastalauseen tekijöitä, siirretään vastalauseen käsittely kilpailun jurylle.

8. Taitaja-kilpailujärjestäjäksi hakeminen

Skills Finland tekee kilpailujärjestäjän valintaa koskevat päätökset. Kilpailujen haussa on käytössä malli, jossa on alustavasti sovittu kilpailujen järjestäjät useaksi vuodeksi etukäteen. Tässä mallissa kilpailua hakevan järjestäjän tulee tehdä Skills Finlandin hallitukselle hakemus noin 2 vuotta ennen tapahtumaa. Hakemuksessa tulee selvittää kilpailujen kannalta keskeiset, onnistumiseen vaikuttavat seikat.